CZĘŚĆ XXXIX — № 20. ROK 20 — (1849.)

TYGODNIK
PETERSBURSKI
GAZETA URZĘDOWA
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we WTORKI i PIĄTKI. Prenumerata przyjmuje się pod adresem do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, lub do Expedycyi Gazet Petersburskich Pocztamtu, nadto we wszystkich Pocztowych urzędach w Cesarstwie i Królestwie.

Cena: ROCZNA w Rossyi z pocztą, a w Stolicy, z noszeniem do mieszkań, 15 rubli. PÓŁROCZNA 8 rubli srebrem.

PIĄTEK, 18/30 MARCA.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

PETERSBURG, 17/29 MARCA.

NOWINY DWORU.

W przeszłą Sobotę, 12 Marca, w małej Cerkwi Zimowego Pałacu przystępowali do SS. Tajemnic NN. CESARZ i CESARZOWA JJ. i JJ. CC. WYSOKOŚCI: NASTĘPCA CESARZEWICZ, CESARZEWICZOWA, W. X. KONSTANTYN MIKOŁAJEWICZ, W. X. ALEXANDRA JÓZEFÓWNA, WW. XX. MIKOŁAJ MIKOŁAJOWICZ i MICHAŁ MIKOŁAJOWICZ, WW. XX. MARYA MIKOŁAJÓWNA i OLGA MIKOŁAJÓWNA, W. X. ALEXANDRA ALEXANDROWNA i XIĘŻNICZKA MARYA MAXYMILIJANÓWNA.

Tegoż dnia, w Cerkwi Michałowskiego Pałacu przystępowali do Tajemnic SS. JJ. CC. WYSOKOŚCI: W. X. MICHAŁ PAWŁOWICZ i W. X. HELENA PAWŁOWNA.

— Z rozkazu NAJWYŻSZEGO Dwór CESARSKI przywdział żałobę na tygodni sześć z powodu zgonu Króla Jmci Niderlandów. Żałoba ta będzie noszona ze zwykłemi podziałami na wielką i małą licząc od dnia zejścia Najjaśniejszego nieboszczyka.

Przez Rozkaz dzienny CESARSKI z dnia 13 Marca, liczący się w armii i wojskach Depo Jenerał-major *Bachtin 1*, mianowany Dowodzcą 2 brygady 1 dywizyi grenadyerów.

— Przez Reskrypt CESARSKI z dnia 3 Marca, Dowodzca Szosteńskiej prochowni Jenerał-porucznik *Herbel*, mianowany kawalerem orderu Orła Białego.

— Rzeczywisty Radzca Stanu dymisyonowany *Szczerbinin*, został na nowo przyjęty do służby i ma zostawać przy Namiestniku Kaukazskim.

— W 2 Oddziale 5 Departamentu Rządzącego Senatu toczyła się sprawa o nieludzkiém postępowaniu obywateli *Stockich* z włościanami. Rządz. Senat postanowiwszy wyrok w tej sprawie najpoddanniej przedstawiał o niej N. CESAROWI.

J. C. Mość, po roztrząśnieniu zapadłego w Radzie Państwa zdania o takowém przedstawieniu i uznając że nadzor nad postępowaniem dziedziców dóbr względem ich włościan należy bezpośrednio do Marszałków Szlachty, między inném NAJWYŻEJ raczył rozkazać: byłemu Mińskiemu Gubernijalnemu Marszałkowi Rzeczywistemu Radzcy Stanu *Osztorpowi* dać najsurowszą naganę (выговоръ) z zapisaniem takowej do listy stanu służby jego i o tém opublikować.»

O CHOLERZE.

W PETERSBURGU: po 13 Marca zostawało chorych 45 — w ciągu doby przybyło 8 — wyzdrow. 2 — umarło 2 — po 14 Marca pozostało chorych 49.

W ciągu doby przybyło 3 — wyzdr. 2 — umarł 1 — po 15 Marca pozostało chorych 49.

W ciągu doby przybyło 10 — wyzdr. 9 — umarło 3 — po 16 Marca pozostało chorych 47.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

NIEMCY.

KONSTYTUCYA CESARSTWA AUSTRYACKIEGO.

(Dokończenie).

Rozdział X. urządza Władzę wykonawczą, która jest jedna i niepodzielna w całej rozciągłości Monarchii i w każdej z jej prowincyj i której wyłączne siedlisko jest w osobie Cesarza, który ją uskutecznia przez swoich Ministrów odpo-

wiedzialnych i ich podkomendnych (§ 84). Każda część władzy wykonawczej, powierzona pewnej korporacyi lub pewnej osobie, jest odwołalną i Korona mocną jest ją zastąpić w sposób jaki za właściwy uzna (§ 85).

§§ 26, 87, 88 i 89 zdają na Władzę Wykonawczą przyprowadzanie do skutku praw, udzielają jej moc urządzania przez osobne Wyroki, pod nieobecność Izb i pod odpowiedzialnością Ministrów, przedmiotów, które w prawodawstwie nie zostały przewidziane, kierowania zarządem centralnym i prowincyonalnym, zawieszania lub zabraniania wykonywania środków, uchwalonych przez Gminy lub Sejmiki, ilekroć środki te przez Ministrów będą uznane za przeciwne prawa lub szkodliwe dla dobra ogólnego.

§ 90 upoważnia Ministrów do zasiadania w obu Izbach, zabierania w nich głosu we wszelkich razach, oraz do wyznaczania w zastępstwie Kommisarzy do posiedzeń parlamentowych. Ale Ministrowie nie mogą dawać głosu na Sejmie, jeżeli nie są jego członkami.

Udzielne prawo określi odpowiedzialność Ministrow (§ 91).

§§ 92—94 ustanawiają dla każdej Prowincyi Namiestnika Cesarskiego, który w niej przedstawia Władzę Wykonawczą, używa, we względzie Sejmików tych samych praw, jakie służą Ministrom na Sejmie Cesarstwa i ulega równej jak i oni odpowiedzialności.

Władza wykonawcza mocna jest powierzyć już Namiestnikowi, już innej Zwierzchności prowincyonalnej, albo nakoniec jakiemukolwiek innemu organowi swego wyboru, sprawowanie interessów Państwa w rozmaitych prowincyach.

Rozdział XI, §§ 96—98 ustanawia Radę Stanu której członkowie są mianowani przez Cesarza i której obowiązkiem będzie dawać zdanie o wszystkich przedmiotach jakie jej będą przekładane od Władzy Wykonawczej. Udzielne prawo urządzi organizacyą i zakres czynności tej Rady.

Rozdział XII, §§ 99—105 urządza szafunek Sprawiedliwości czyli Sądownictwo, które jest niezależne, od Administracyi, odrębne i wykonywane z urzędu, ze zniesieniem wszelkiego sądownictwa patrimonialnego. Procedura jest publiczna i ustna. Na większe przestępstwa, określone prawem udzielnem, tudzież na przestępstwa polityczne i wykroczenia druku, Sąd Przysięgłych będzie wprowadzony.

Rozdział XIII, § 106 i 107 ustanawia Trybunał Najwyższy, którego obowiązkiem będzie: 1.) rozstrzyganie w drodze polubownej sporów, powstających już między Cesarstwem a prowincyami, już pomiędzy temi ostatniemi o ile przedmiot sporny nie ulega rozbiorowi Władzy Wykonawczej — 2.) wyrokowanie ostateczne w przypadkach naruszenia praw politycznych — 3.) sądzenie ostateczne, w razie oskarżenia, Ministrów, Namiestników Cesarza, oraz oskarżonych o spiski i zamachy na osobę Cesarza, Regenta, o obrazę Majestatu i zdradę Stanu. Siedlisko tego Trybunału jest w Wiedniu i osobne prawo urządzi jego organizacyą i tryb prowodu spraw.

Rozdział XIV tyczy się Budżetu. Podatki i pobory, tak na rzecz Państwa w ogólności jako i prowincyonalne będą urządzone prawem, (§ 108). Przychody i wydatki Stanu obrachowywane będą corocznie z góry przez budżet a wydatki budżetem nie przewidziane, będą następnie podawane pod zatwierdzenie Sejmu (§ 109). Dług krajowy zaręczony jest przez Państwo (§ 110). Najwyższa Izba Obrachunkowa składać będzie corocznie Sejmowi rachunki za czas upłyniony i wykaz Długu krajowego (§ 111). Prawo szczególne urządzi organizacyą pomienionej Izby (§ 112).

Rozdział XV, §§ 113 — 119 traktuje o sile Zbrojnej, której przeznaczeniem jest bronić Cesarstwo od napadu z zewnątrz, a wewnątrz utrzymywać spokojność publiczną i dopomagać wykonywaniu praw. W tych ostatnich przypadkach siła Zbrojna nieinaczej może działać czynnie, jak na wezwanie władzy cywilnej. Siła Zbrojna jest wyłącznie posłuszną i wszelkie naradzanie się jest jej wzbronione. Organizacya gwardyi obywatelskiej urządzona będzie przez prawo.

Rozdział XVI, §§ 120 — 133, zawiera rozporządzenia ogólne i przechodnie. Prawa obecnie istnące pozostają obowiązującemi do czasu ogłoszenia nowych; Władza Wykonawcza upoważniona jest do zastępowania przez Wyroki, praw organicznych, dopokąd takowe konstytucyjnie nie będą obwieszczone. Dotychczasowe zarządy nie zaprzestaną swych czynności, aż do ogłoszenia nowych względem nich ustaw.

§ 133 stanowi, że na pierwszym Sejmie Cesarstwa będą mogły być podawane poprawy i zmiany niniejszej Konstytucyi w drodze tąż Konstytucyą wskazanej. Na Sejmach następnych, ażeby uchwała względem zmian w Konstytucyi była ważna, potrzeba iżby znajdowało się zgromadzonych najmniej dwie trzecie członków i żeby większość składała się najmniej ze dwóch trzecich członków obecnych.

Konstytucya, podpisana przez N. Cesarza Jmci, kontrassygnowana jest przez Ministrów Xięcia de Schwartzenberg, hrabię de Stadion, Krauss, Bach, Cordon, de Bruck, Trinnfeld i Kulmer.

WIEDEŃ, *17 Marca.* Za odebraniem wiadomości o wypowiedzeniu rozejmu między Sardynią i Austryą Gubernator Pomorza Austro-Illyryjskiego ogłosił Triest z jego prowincyą za zostający na stopie wojny.

— Podług listów z Wiednia armija czynna Cesarska w Węgrzech zajmuje stanowiska następujące. Brygada Götz jest w Tokaj, brygada Jabłonowskiego w Miskulcz, hrabia Schlick ze swym korpusem jest w Erlau, zkąd główne siły skoncentrowane są aż pod Szolnok; Ban Jellaczyc ma główną kwaterę w Szegled.

Też listy twierdzą że 13 b. m. na Radzie Ministrów uchwalone zostało zbrojne wdanie się w sprawy włoskie zaczynając od Państwa Rzymskiego.

— Gazeta Augsburska zaprzecza wieści o porażce odniesionej jakoby pod Szolnok przez feldm. Xięcia Windischgrätz i która miała spowodować jego powrot do Budy. Wrócił on, zdawszy dowodztwo jen. Schlick, ażaby z Budy, jako z punktu centralnego, kierować działaniami, odprowa-

dził też do tego miasta pociągi artylleryi i pontony, które nie mogły iść po złych o tej porze drogach w tej części Węgier.

— Piszą z Pesth pod d. 8 Marca do gazety Augsburskiej: Dziś rano Ban Jellaczyc wrócił do Szolnok drogą żelazną. Mówią że obejmie dowodztwo nad korpusem przeznaczonym na Debreczyn, a jen. Schlick nad oddziałem który ciągnie ku południowi. Xiąże Windischgrätz jest w Budzie, jeszcze cierpiący ze skutków spadnienia z konia który pod nim ubito pod Kapulno. Z Debreczyna donoszą, że Rząd rewolucyjny ogłosił Prymasa Węgierskiego zdrajcą ojczyzny i złożył go z tego dostojeństwa.

— W innym liście do tejże gazety pod d. 6 Marca z Abony, piszą: «Nazajutrz po bitwie pód Kapulna udaliśmy się ku Köwes a ztamtąd do Porozlo. Gdy jazda dla bagnistych dróg przejść nie mogła, odebraliśmy rozkaz ciągnąć do Szolnok. W samąśmy porę przybyli, gdyż wchodząc tam zastaliśmy dwie nasze brygady w zawziętej bitwie z 15,000 węgrów mających 40 dział. Brygada Kargera zmuszona już była ustąpić z Szolnoki; udało nam się wszakże poprawić interesa. W tej chwili przybyły posiłki z Pesth, co nam pozwoli wystawić 15,000 ludzi ze 40 działami przeciw nieprzyjacielowi, ale ten, widząc te siły, zapewna zwinie chorągiew. Lubo Szolnok został w ręku węgrów, mamy nadzieję dziś go jeszcze odebrać,» i t. d.

— Piszą z Medyolanu z. d. 13 Marca: «Wczora do głównej kwatery Medyolańskiej przybył major inżenjerów służby Sardyńskiej z poleceniem wypowiedzenia marszałkowi hrabi Radeckiemu zawieszenia broni. To wypowiedzenie spowodowane jest wybraniem przez austryaków kontrybucyi w Ferrarze, przez przygotowania marszałka do attokowania Wenecyi, i naruszenie (gdzie i kiedy niewiadomo) territorium Szwajcarskiego. Ciekawą jest rzeczą że akt wypowiedzenia rozejmu nie jest podpisany ani przez Króla ani przez Naczelnego wodza, tylko przez Ministra Spraw zagranicznych. Feldm. hrabia Radecki nie dał żadnej odpowiedzi, prócz prostego dowodu wręczenia. Oficer Piemontski pożegnał feldmarszałka nie przyjąwszy jego zaproszenia na obiad; po drodze był przeprowadzany okrzykami: «Niech żyje Cesarz, Niech żyje feldmarszałek Radecki.»

«Marszałek koncentruje siły, słabe tylko załogi będą zostawione po miastach, które prawie wszystkie zostały ufortyfikowane. Radecki ma do 60,000 wojska; główna kwatera za dni kilka będzie przeniesiona do Crema. Wszyscy mieszkańcy Medyolanu, którzy się okazali sprzyjającemi austryakom, opuszczają miasto i chronią się do Werony lub do południowego Tyrolu.

«Gdy w Medyolanie słaba tylko pozostanie załoga, przeto dobrzemyślący obywatele po wszystkich kwartałach porozumieją się i połączą w oddziały gwardyi bezpieczeństwa dla bronienia miasta przeciw tłumom ludzi podejrzanych, którzy zdają się tylko czekać wyjścia wojska żeby wszcząć rabunek.»

— Podług gazety Frankfurtskiej feldmarszałek Radecki zajął pozycyą nad granicą Piemontską.

Medyolan, 13 Marca. Wiadomość o wypowiedzeniu zawieszenia broni rozeszła się wprędce po Medyolanie i sprawiła najżywszą radość w armii austryackiej i niemniejszy smutek między mieszkańcami. Wieczorem dały się słyszeć wiwaty na cześć Felmarszałka a na teatrze la Scala na żądanie publiczności śpiewany być hymn narodowy. O wypowiedzeniu rozejmu Feldm. hr. Radecki oznajmił wojsku rozkazem dziennym z d. 12 Marca.

BERLIN, *21 Marca.* Przedwczora Druga Izba rozpoczęła rozprawy nad adresem odpowiedzi na mowę Królewską, a Pierwsza Izba wielką większością odrzuciła wniosek P. Hansemann, chcący mieć iżby mianowana była Kommissya dla roztrząśnienia Praw zasadniczych i Konstytucyi uchwalonych przez Sejm Frankfurtski.

— W Berliner Zeitung piszą: przez cały ranek 16 Marca dawał się widzieć wielki ruch wojska. Zapewniają że cała artyllerya wyjdzie z miasta i uda się do Friedrichsfelde gdzie zajmie pozycyą pod zasłoną pierwszego pułku pieszego gwardyi.

— Zapewniają że dyrekcye rozmaitych linii dróg żelaznych zostały przestrzeżone że 18 i 19 Marca, oraz 5 Kwietnia demokraci dokonają zamach na zniszczenie kolei za pomocą prochu piorunującego.

— 20 Marca Druga Izba była już przyjęła dwa §§ adressu na mowę Królewską po odrzuceniu wszystkich podawanych popraw i dodatków.

FRANKFURT, *18 Marca.* Na wczorajszém posiedzeniu Sejmu Prezydent Gabinetu P. Gagern, odpowiadając na zadane mu pytanie oświadczył, że ani panujący ani ludy niemieckie nie mogą przyjąć zasad układu podanych przez Austryą w nocie 9 Marca, że w żadnym razie nie odstąpią reprezentacyi narodowej w nowej Konstytucyi Cesarstwa. Wszakże Ministerstwo nie sądzi iżby Austrya opierała się utworzeniu bardziej ścisłego związku przez inne kraje niemieckie, w takim oporze Austrya nie miałaby ani interesu ani prawa za sobą. Gabinet nie traci nadziei skłonienia Austryi do związku, acz mniej spojnego, z Niemcami, i uważając prawa mu dane do traktowania w tym względzie za istnące dotąd, użyje ich na korzyść ogólną Niemiec.

Następnie słuchane było zdanie sprawy Kommisyi z wniosku P. Welcker iżby Korona Cesarska ofiarowana była Królowi Pruskiemu. Mnóstwo popraw i zmian podane zostało do tego wniosku. Dla mówienia o tym przedmiocie zapisało się 87 mowców, z nich 59 przeciw wnioskowi, a 28 za zdaniem Kommisyi. Rosprawy tymczasowo zostały odłożone.

— Gazeta Frankfurtska donosi, że Posłowie Pruscy przy Dworach Niemieckich odebrali od swego Rządu okolną depeszę z d. 10 Marca, w której ten Rząd oświadcza zupełne swe zgodzenie się z Austryą w widokach urządzenia najwyższej władzy Cesarstwa i zaleca im działać w tymże duchu.

*

WŁOCHY.

SARDYNIJA. Na posiedzeniu Izby Deputowanych 9 Marca P. Scofferi wniosł uchwalenie podatku przymuszonego i postępowego od płacy wszelkich urzędników. Wniosek ten był przyjęty oklaskami i Ministrowie oświadczyli iż się doń przychylają.

— W *National* Paryskim piszą: «Z pewnością już wiadomo, że Xiążę Sabaudyi, (Następca Tronu) będzie miał tytuł Wodza Naczelnego; jenerał Chrzanowski będzie rzeczywiście tym wodzem, ale z urzędowego tytułu musiał uczynić ofiarę żeby nie obrazić miłości własnej jenerałów Sardyńskich

— *Siècle* pisze: «Jenerał Colli usunął się od Ministerstwa Wojny niechcąc brać na siebie odpowiedzialności za kampaniją która się otwiera, ale jako żołnierz staje w szeregach ze trzema swemi synami. Będąc przeciwnym wojnie z Austryą nie chciał wynosić przed Izby niezgodności swego zdania ze zdaniem Króla, który pragnie wojny i to niezwłocznej.

TOSKANIJA. Rząd tymczasowy wydał odpowiedź na protestacyą Wielkiego Xięcia, w której całą winę zrzuca na tego Panującego i dowodzi że W. Xiążę opuścił kraj bez żadnej ważnej przyczyny i wbrew danym narodowi zaręczeniom.

Turyn, 14 Marca. Dziś Król Karol-Albert odjechał do armii.

— Jedna francuzka gazeta pisze, że podczas kiedy armija Sardyńska będzie szła ku Lombardyi, Rząd Sardyński zamierza attakować Austryą z morza. Admirał Albini ma rozkaz udać się do Wenecyi i wydać bitwę eskadrze austryackiej. Zkądinąd Vice-admirał Corsi wypłynął z Cagliari z mocną eskadrą na spotkanie admirała austr. Kustner i dla ochraniania brzegów toskańskich i rzymskich. Prócz tego eskadra odwodowa została uorganizowana w Genui.

RZYM, *7 Marca.* Gazeta *il Positivo* z d. 7 Marca pisze: «W chwili drukowania dzisiejszego numeru dowiadujemy się że w swym tajnym Komitecie, Zgromadzenie uradziło wielką większością i po burzliwych sporach, udzielić władze nieograniczone Triumwiratowi czyli Komitetowi Wykonawczemu, ażeby ten przedsiębrał bezodpowiednie środki jakie za najlepsze uzna dla *ocalenia ojczyzny*. Chodzi teraz o to, czy to postanowienie, oddające los kraju w ręce trzech osób, zostanie zatwierdzone na posiedzeniu publiczném.

— Podług gazety Florenckiej *il Nazionale* dziś zaszły znaczne zmiany w Gabinecie Rzymskim i skład jego w tej chwili jest następujący: «Minister Skarbu Manzoni, Spraw Wewnętrznych Saffi; Laski i Sprawiedliwości Lazzarini, Prac publicznych Montecchi, Oświecenia Storbinetti, Wojny Rilliat-Constant, tymczasowo, do jego przybycia Calandrilli.

Posiedzenie 6 Marca, na którém zaczęło się przesilenie Ministeryalne przez dymisyą P. Guiccioli Ministra Skarbu, odznaczyło się mową Mazzini, który występował poraz pierwszy jako deputowany oraz przyjęciem wniosku obywateli Bonaparte i Audinot, iżby lud Toskański był zaproszony do przysłania deputowanych na Zgromadzenie Konstytucyjne Rzymskie. Deput. Mazzini przyłożył się najwięcej do przyjęcia tego wniosku, oświadczając się z energiją za połączeniem Rzymu z Toskaniją.

— Na żądanie Rządu Francuzkiego archiwum Papiezkie oddane zostało w ręce agenta tego Rządu i opieczętowane pieczęcią Francyi dla zapewnienia nienaruszoności tego najważniejszego zbioru aktów. Pierwszy Sekretarz Poselstwa Francuzkiego odebrał też od swego Rządu rózkaz iżby pałac Colonna, św. Ludwika i inne gmachy będące własnością Francyi w Rzymie, były trzymane otwarte dla osób, które w pewnych okolicznościach byłyby zmuszone szukać w nich schronienia.

NEAPOL. Król Neapolitański wypowiedział 5 Marca zawieszenie broni z Sycyliją; w skutek tego, w razie nieprzyjęcia podawanych warunków, kroki nieprzyjacielskie rozpoczną się 15 tegoż miesiąca.

Przed Sycyliją zgromadzone już są znaczne siły neapolitańskie i coraz nowe przybywają; szacują te siły na 30,000 żołnierza. Jeżeli przyjdzie do wojny Sycylija będzie zaatakowana na wszystkich punktach razem zacząwszy od Melazzo aż do przylądku Taormina. Jeżeli rzeczy skończą się przez układ, sądzą powszechnie że Vice-Królem Sycylii będzie mianowany Xiążę Cassaro, używający tam wielkiej popularności.

Ostatnie wiadomości z Neapolu dochodzą do 6 Marca, ale nie ma w nich jeszcze mowy o odrzuceniu przez Sycylijczyków warunków, przełożonych im w imieniu Króla przez admirałów angielskiego i francuzkiego.

ANGLIJA.

LONDYN, *17 Marca.* Wczora w Izbie Gmin lord Palmerston oświadczył, że złoży w przyszły Piątek papiery tyczące się spraw Sycylii. Po zamienieniu się Izby w Komitet subsydyów wniosek P. Hume o zmniejszeniu ze 40,000 na 35,000 liczbę ekwipażów floty Królewskiej odrzucony został 144 głosami przeciw 59.

Na posiedzeniu 14 b. m. Izba zajmowała się znowu wnioskiem P. Disraeli i poprawą do niego podawaną przez P. Hume. Pierwszy chce, jak już donieśliśmy, ażeby Izba zamieniła się w Komitet jeneralny dla rozważenia środków, które ma mu przełożyć P. Disraeli w celu ulepszenia stanu interesów rolniczych, a P. Hume żąda zniesienia rozmaitych poborów ciążących na rolnictwie krajowem.

Kanclerz Skarbu w długiej mowie wykazał całą nieoznaczoność wniosku P. Disraeli, który dotąd nie powiedział czém możnaby zastąpić zniesienie połowy podatku zwanego *miejscowym*, wynoszącą rocznie 6,000,000 funtów sterlingów; co do poprawy, Kanclerz Skarbu wyjaśnił jej naturę radykalną; P. Hume chce do razu znieść podatki wynoszące 9,000,000 funt. sterl. rocznie; wprawdzie proponuje oszczędności rozciągające się na takąż summę, ale te oszczędności, w innym przypadku uznane zostały przez Parlament za niepodobne do ziszczenia. Minister zakończył następującemi

słowy: «Przed kilku dniami w rozmowie z moim zacnym przyjacielem, deputowanym z West-Riding (P. Cobden), wyraziłem zdanie, że spokojność, jaką się Anglija cieszyła w ciągu zeszłego roku, przedewszystkiém należy przypisać dobremu bytowi klass roboczych, skutkiem tanich cen żywności i małego cła od zboża. Przekonany jestem że to zdanie jest uzasadnione, że koniecznością było ulżyć cierpieniom klass ubogich i że powinnością jest Rządu czuwać ażeby te klassy mogły tanio się żywić. Niemasz pomyślności podobnej dla jednej jakiejkolwiek klassy, jeżeli inne nieużywają stosunkowo dobrego bytu. Kiedy ubodzy cierpią, bogaci nie mogą nie doznawać też pewnego ścieśnienia. Nakoniec chociażby nawet bogaci mieli się pozbawić nadmiaru swych dostatków, trzeba przedewszystkiém żeby ubodzy mieli co jeść. Nikt bardziej jak właściciele gruntu nie jest interesowanym, iżby konieczne potrzeby ludu były zaopatrzone, a przez to spokojność kraju zapewniona.»

Rozprawy nad pomienionemi wnioskami zostały odłożone do jutra.

PP. O'Connell i Cobden zapowiedzieli wnioski które mają przełożyć Izbie i o których zdamy sprawę w czasie właściwym.

Na uczynione zapytauie Kanclerz Skarbu odpowiedział, że Rząd bynajmniej nie myśli odstąpić od swego billu o zmodyfikowaniu ceł od żeglugi i że będzie popierał trzecie jego odczytanie.

Na posiedzeniu 15 Marca wniosek P. Disraeli z poprawą P. Hume zostały odrzucone przez Izbę Gmin: pierwszy 280 głosami przeciw 189 a ostatnia 394 przeciw 70.

— W gazecie *Times* czytamy: «Zmuszenie do ucieczki Wielkiego Xięcia Toskanii i wyrzeczenie odpadnieniu jego od tronu przez Zgromadzenie rewolucyjne we Florencyi, podnoszą zagadnienie największej wagi, dotyczące prawa publicznego Europy i zobowiązań przyjętych przez kilka wielkich Mocarstw. Potrzebną więc jest rzeczą przypomnieć okoliczności i zapadłe ugody, skutkiem których Dom Lotaryngski został osadzony na tym Wielkoxiążęcym tronie.

«W roku 1735, ku końcowi wojny toczonej między Stanisławem Leszczyńskim i Augustem Saskim o koronę polską, po bezskuteczném usiłowaniu Macarstw nadmorskich pojednania wojujących, tajemne układy zostały otwarte w Wersalu wprost między Dworami Wiedeńskim i Francuzkim. Jednym z głównych warunków podanych przez kardynała Fleury było, iż Xięztwo Lotaryngii będzie zapewnione dożywotnio Królowi Stanisławowi, a po jego śmierci ma wrócić do Francyi. Rodzina Lotaryngska, miała zaś, jako wynagrodzenie, dostać Wielkie Xięzstwo Toskańskie po zgonie ostatniego z Medyceuszów. Taki układ został ostatecznie ratyfikowany 8 Listopada 1735, i były Król Polski osiadł w Nancy, gdzie też Dwór swój trzymał. Po jego zejściu Xięztwa Lotaryngii i Baru przeszły do jego zięcia, Króla Francuzkiego i od tego czasu, te części oddzielone od Niemiec, pozostały spojone z territorium francuzkim. Gdy spadek korony Xiążęcej Toskańskiej otworzył się w roku 1737 ze śmiercią ostatniego panującego, Dom Lotaryński został wezwany do objęcia tego spadku. Tym sposobem wypełniony został drugi punkt traktatu, który stanowił nadto, że wszystkie umawiające się strony zaręczają takowy spadek.

«Ale Francya i Austrya nie były jedynemi Mocarstwami, które korzystały z tego układu, Dom Sabaudzki zyskał territoria Nowarrski i Vigewański, i rozciągnął swą granicę aż po Tessino; jakoż Król Sardyński dał też swą rękojmią traktatowi 11 Kwietnia 1739. Rossya również do tego traktatu przystąpiła. Nie żądano przystania Anglii i Hollandyi, jako mocarstw nadmorskich, ale one ofiarowały swoje spółdziałanie ku wykonaniu ugody, wszakże nie zaręczając jej postanowień. Nadto artykuł 100 traktatu Wiedeńskiego zapewnia Arcyxięciu Ferdynandowi i jego potomkom i spadkobiercom wszelkie prawa panowania i własności nad Wielkiem Xięztwem Toskańskiém w taki sam sposób, jak Jego Cesarska Wysokość posiadał je przed traktatem Lunewilskim.

«Z tego co się rzekło daje się widzieć, iż mało jest Panujących i Rządów, ktoreby mogły złożyć równie dowodny tytuł posiadania, zaręczony przez wszystkie Mocarstwa stałego lądu. Dodajmy, że Wielki Xiążę nie stracił korony przez nadużycie władzy lub jakikolwiek uczynek złego rządu; był on owszem zawsze wzorem dla panujących Włoskich. Rewolucya która go rzuciła na okręt angielski *Bulldog* jest tylko buntem, który wydał Italiją w ręce Mazzini'ego. Co do nas, jesteśmy przekonani, że Prezes Rplitej francuzkiej skorzysta z tej okoliczności ażeby dać swe przystanie na wszystkie zasadnicze traktaty, na których spoczywa pokój Europy a to tym więcej, że Francya odniosłszy nad Austryą korzyści przez traktat 1738, zobowiązała się tymże traktatem do zapewnienia Toskanii dla Austryi.»

— Korrespondencye z Londynu zwracają uwagę na znaczną ilość głosów mniejszości, która się w Izbie Gmin dała widzieć przy powtórném odczytaniu billu Ministeryalnego o zmodyfikowania cła od żeglugi. Sądzą że ta wysoka cyfra mniejszości (210 przeciw 266 tak iż Ministrowie mieli przewagi tylko 56 głosów), oraz wzgląd na prosby podane przeciw billowi, skłoni Izbę Lordów do jego odrzucenia, czego przy znaczniejszej większości Izba ta nie uczyniłaby, unikając zajścia między dwiema władzami; odrzucenie zaś bilu może pociągnąć za sobą zmianę Gabinetu.

FRANCYA.

PARYŻ, *17 Marca*. Skutkiem opoźnienia jakie zaszło na drodze żelaznej północnej, nie odebrano korrespondencyi dzisiejszej popołudniowej z Paryża.

— Dziś rano z pięciu skazanych na śmierć za zabójstwo jenerała de Bréa, dwaj ponieśli tę karę; trzem innym takowa została zamieniona na roboty ciężkie przez całe życie.

— Na posiedzeniu 16 Marca otwarte zostały na Zgromadzeniu Narod. rozprawy ogólne nad budżetem. P. Mathieu (de la Dróme) ze stronnictwa Góry, w długiej mowie

rozwijał systemat ekonomii politycznej tego stronnictwa. Systemat ten zasadza się na zniesieniu armii i floty, zdezorganizowaniu wszystkich gałęzi służby, odjęciu Prezesowi kosztów reprezentacyi, pensyj urzędnikom dymisyonowanym, dawnym urzędnikom Listy Cywilnej, Senatorom Cesarstwa, *etc.* sprzedaży sprzętów z hotelów Ministerskich, sprzedaży koni i furażu, z których dowodzcy wojsk ciągną wielkie zyski, i t. d. i t. d. Izba miała cierpliwość słuchać tych bredni przeszło przez godzinę.

Odpowiadając na nie jenerał Bedeau zapczeczył jednemu twierdzeniu mowcy socyalizmu, jakoby rewolucya przeszłoroczna była skutkiem nieposłuszeństwa wojska swoim dowodzcom. P. Bedeau zapewnił z największą energiją, że w dniu 24 Lutego Rząd owczasowy dał wyraźny rozkaz jenerałom, iżby wszelkiemi sposobami unikali walki z pospólstwem.

Po P. Mathieu, inny socyalista P. Guichard występował z dalszém rozwinięciem tychże samych teoryi; ale cierpliwość Izby była już wyczerpana; sala wyludniła się prawie całkiem.

P. Lasteyrie zbijał fałszywe i anarchiczne wnioski PP. Mathieu i Guichard. Dowiódł że podatek 45 centimów nie był skutkiem deficitu zostawionego przez Rząd Ludwika-Filippa, ale zamiarów rewolucyjnych P. Ledru Rollin; wykazał też z wielką jasnością roznmowania, że doktryny socyalistowskie, attakując bogactwo, attakują też ubóstwo, wojując przeciw Kapitałowi, wojują przeciw głównemu czynnikowi pracy i tym sposobem w samém żródle wysuszają pierwiastek życia pracowników.

Paryż, 18 Marca. Wczora ukończone zostały rozprawy ogólne nad budżetem i rozpoczęte nad jego paragrafami. Wypadkiem najważniejszym tego posiedzenia było naznaczenie na przyszły Poniedziałek rozpraw nad projektem prawa o zamknięciu klubów, wniesionego przez Ministra Faucher wśród okropnej wrzawy, wznieconej przez Górę, która doszła do tego, że galerye stenografów gazet demokratycznych wzięły w niej udział i musiały być przywołane do porządku.

— Donoszą za pewną, że pierwsza dywizya armii Alpejskiej, stojąca między rzekami Var i Isère odebrała rozkaz przejścia granicy włoskiej; wyprawa ta oddana jest w dowodztwo jenerała d'Arbouville. Gazety Lyońskie potwierdzają tę wiadomość, ale dodają, że w ślad za pierwszym rozkazem telegraficznym, nadszedł drugi, wstrzymujący pochod dywizyi do nowego rozporządzenia.

HISZPANIJA.

MADRYT, *3 Marca.* Artykuł 1 Prawa o zarządzie i uposażeniu duchowieństwa został dziś przyjęty przez Izbę Deputowanych.

— Biskupi i wyżsi Prałaci Hiszpańscy zamierzyli złożyć Papieżowi dziesiątą część swoich pensyj; trzeba się spodziewać że całe duchowieństwo pójdzie za ich przykładem.

— Drogi w Hiszpanii są dziś bardziej niebezpieczne niż kiedykolwiek; w ciągu ostatniego tygodnia cztery dyliżanse chodzące między Sewillą i Madrytem były zatrzymane i zrabowane przez uorganizowane bandy rozbojników; temuż losowi uległ ostatni dyliżans idący z Saragossy do Pampeluny.

NAJPOŹNIEJSZE WIADOMOŚCI.

BERLIN, *23 Marca.* Depesza telegr. z Frankfurtu odebrana tu przedwczora wieczor donosi, że zdanie Kommisyi o wniosku deput. Walcker zostało odrzucone na Sejmie większością 30 głosów. Z tego wynika że myśl ustanowienia godności Cesarskiej w Państwie Niemieckiém sama przez się upadła i położenie Króla Prnskiego, któremu chciano tę godność ofiarować, nadzwyczaj się uprościło. — Wczora rano telegraf doniosł o upadku Ministerstwa we Frankfurcie; o nowych Ministrach nic jeszcze nie wiadomo. — Paragrafy dotąd przyjęte przez Drugą Izbę Pruską w adressie odpowiedzi, zawierają ważny szczegół; przez nie bowiem Parlament przyjmuje Konstytucyą nadaną przez Króla i oświadcza wdzięczność za nię w imieniu narodu.

WIEDEŃ, *20 Marca.* Biulletyn 29-ty z armii dziś ogłoszony, daje tylko szczegóły bitw 2 i 3 Marca pod Mediasch z powstańcami, dowodzonemi osobiście przez Bema. Zbito im z lawetów 6 dział, wysadzono 2 jaszczyki, 400 ludzi wybito z szeregów, (z tych 100 zabitych a 300 ranionych) i wzięto 100 niewolnika. Nadto znaleziono 170 rannych w lazarecie w Mediasch. Wojska Cesarskie miały 27 i 1 oficera zabitych a 207 ranionych. — Zkąd inąd pułkownik Urban wpadł znienacka na obóz nieprzyjacielski, gdzie wziął 1000 żołnierzy i wielu oficerów w niewolą i odesłał ich do Czernowic. — Feldmarszałkowie - lejtnaci baron Welden, hrabia Wratisław, baronowie Puchner, d'Aspre i Ban Kroacyi baron Jellaczyc podniesieni do rangi Jenerałów jazdy.

PARYŻ, *19 Marca.* Dziś Zgromadzenie rozpoczęło rozprawy nad prawem o klubach. — Z mowy Ministra Skarbu P. Passy mianej z powodu budżetu daje się widzieć ważny fakt znacznego pomnożenia się wpływu dochodów niestałych; to pomnożenie się w pierwszych dwóch tygodniach Marca wyniosło 1,870,000 franków. To samo dowodzi ożywienia się handlu i przemysłu.

SARDYNIJA. Co chwila spodziewają się bitwy z austryakami. Król Karol-Albert niema dewodztwa w armii i nosi mundur pułkownika wojsk Sabaudzkich. — 11 Marca umarła w Sabaudyi mając lat 70 Królowa-Wdowa Sardyńska Marya-Krystyna, wdowa po ostatnim Królu Karolu-Felixie.

BREZYLJA. Grożne i zuchwałe powstanie zostało tu stłumione. W dniu 2 Lutego o świcie, powstańcy, którzy od niejakiego czasu zdawali się być rozproszeni po kraju, nagle się skupiwszy zaattakowali w dwóch punktach stolicę. Rząd, acz z mułą garstką wojsk którą miał w tym dniu w Rio-Janeiro, stanął do obrony i po zaciętej walce, która trwała 13 godzin, zniósł rokoszan na głowę; zabito im 300 ludzi, po większej części zabito lub ujęto przywodzców; z nich główny herszt Minos Muchado, deputowany, zginął najpierwszy; wojska Cesarskie straciły 110 ludzi.

(Nowiny z Londynu nie mają interesu.)

(Journ. de S. P. Psz. Poln. R. I.)

Позволяется печатать. 17 Марта 1849 года. *Ценсоръ И. Срезневскій.*
W DRUKARNI WOJENNEJ.